

Tomislav Krznar i sur.
***Podići jedra. Prilozi raspravi o
ulozi filozofije u obrazovanju
odgojiteljica i odgojitelja***

Zagreb: Učiteljski fakultet
Sveučilišta u Zagrebu, 2020.

Još uvijek u ozračju stote obljetnice svoga djelovanja, Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu objavio je 2020. godine knjigu *Podići jedra*. Autorstvo knjige potpisuju Tomislav Krznar, profesor filozofije na Učiteljskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, i suradnice mu – Tea Kevac, Ana Švogor Šipek, Antonija Ožeg, Silvija Šijak i Tajana s. Marija Zrno – odgojiteljice koje su na spomenutom fakultetu završile preddiplomski ili diplomski odgojiteljski studij.

Razmišljanja koja knjiga donosi tematski su raznovrsna, ali i neraskidivo povezana istim okvirom odgojiteljske profesije i obrazovanja za tu profesiju. Upravo je u potonjemu podloga na kojoj ta razmišljanja rastu, a to je filozofija odgoja kao područje filozofije i kao kolegij u akademskom obrazovanju odgojitelja. Gradeći tako odnos filozofije i odgojiteljske djelatnosti, razmišljanja objavljena u ovoj knjizi s filozofskih motrišta ispituju odgojiteljske (pedagoške) probleme suvremenog nam društva. Dodirujući se u zajedničkoj im točki refleksivnosti, kao bitnoj odlici kako odgojiteljskoga tako i filozofskoga propitivanja problema, u ovoj knjizi progovaraju upravo dijaloškim suzvučjem pedagogija i filozofija, a sve u svrhu ra-

zumijevanja odgoja čovjeka u današnjici obilježenoj mnogim krizama, na poseban način moralnom i ekološkom krizom. Upravo iz tog konteksta izrastaju tri temeljne preokupacije ili problemska sklopa o kojima je u knjizi riječ.

Prva je preokupacija propitivanje odnosa znanja i moralnosti. Na moralnost se pritom gleda kao na odliku ljudskog ponašanja prema drugim ljudima, prema drugim živim bićima i prema cjelini svijeta (planeta), ali i kao na odliku sama odgoja, i to onu koja ga štiti od ponora ideologizacije i manipulacije. U knjizi se stoga ukazuje na potrebu izgradnje novoga sustava znanja, morala i pogleda na svijet u kojemu bi dosadašnja antropocentrična stajališta bila zamijenjena onima koja na čovjeka i na svijet kojega je čovjek dio gledaju kao na neraskidivo jedinstvo. Tako se dolazi do druge preokupacije ovoga teksta, a to je bioetika kao koncept koji u promišljanju odgojne djelatnosti uopće, i obrazovanja odgojitelja napose, može ponuditi odgovore na brojna pitanja i nedoumice suvremenog odgajanja. Upravo bioetički put mišljenja, obilježen sućutnošću i brigom, može u novim odgojnim i obrazovnim koncepcijama osigurati jedinstvo znanja (kognitivnog aspekta) i morala (vrijednosnog aspekta) u ljudima, čemu kao krajnjem cilju teži sav odgoj i obrazovanje.

Treća je preokupacija ove knjige fenomen dijaloga kao sredstva izgradnje svih međuljudskih odnosa, pa i onih u procesu odgoja i obra-

zovanja. Upravo je dijalog ključan za uspješno učenje te za razmjenu i stvaranje znanja jer je dijalog proces koji mijenja najprije svijest pojedinca, a potom i sliku društva i svijeta. Nažalost, istinski dijalog – onaj koji nije tek površan razgovor, već razgovor koji potiče na razmišljanje, propitivanje i mijenjanje – rijetkost je u današnjem (institucijskom) odgoju o obrazovanju. Možda je i najniža razina njegove zastupljenosti upravo na najvišoj razini obrazovanja – onoj akademskoj koja se prečesto ostvaruje kao odnos govorećeg subjekta i slušajućeg objekta. Ova knjiga pokazuje da to može biti drukčije.

Naime, knjiga je nastala propitivanjem tema iz područja odgoja i obrazovanja u kontekstu akademskog odgoja i obrazovanja budućih odgojitelja i u dijalogu sudionika toga procesa – studenata i profesora. To je ono što čini ovu knjigu vjerodostojnom. Ona o vrijednosti istinskoga dijaloga govori i sama izrastajući iz dijaloga, iz istinskih akademskih razgovora profesora i njegovih studentica, iz dijaloga filozofije i pedagogije, iz akademskoga stvaralačkog promišljanja za odgoj i obrazovanje važnih tema i iz njihova daljnjeg istraživanja samostalnim radom studentica. Time ova knjiga svjedoči i o mogućnostima stvaralačke akademske nastave u obrazovanju odgojitelja, one nastave u kojoj dionici propituju svoje stavove i znanja, ovladavaju novim spoznajama, mijenjaju se i rastu, sve kako bi, kad se kao odgojitelji nađu u odgojno-obrazovnoj praksi, mogli

skladno odgajati i obrazovati mlade ljude da napreduju u znanju i sposobnostima, ali i u vrlinama.

Ova je knjiga namijenjena prije svega studentima odgojiteljskih studija i odgojiteljima samima. No jasno je da su sve njezine tematske preokupacije jednako važne i za obrazovanje učitelja, nastavnika, profesora, ukoliko svih onih koji djeluju u području odgoja i obrazovanja. Naime, o kojoj god se razini obrazovanja ili pak dobi odgojenika radilo, uvijek se radi o čovjeku kao polaznoj točki i kao krajnjem cilju, a promišljanja iznesena u ovoj knjizi promišljanja su o čovjeku i o njegovu razumijevanju sebe sama, drugih ljudi, drugih živih bića i svijeta u cjelini. Na poseban bi način teme kojima je ova knjiga zaokupljena mogle biti vrijedne svima onima koji promišljaju i kreiraju obrazovne politike, programe ili koncepcije. Svima spomenutima ova bi knjiga mogla biti, da ostanemo u slikovitosti njezina lijepa naslova, vrijedan pekljar – priručnik za plovību odgojem i obrazovanjem – sa smjernicama o ruti koje se na toj plovību valja držati te o opasnim hridima i pličinama koje valja izbjegavati kako bi se doplovilo do luke u kojoj će čovjek uistinu moći biti čovjekom.

Jelena Vignjević